

Plukovník ing. Ladislav Dyčka

K *přikrytí státní hranice*

Operace na počátku války mohou být v závislosti na způsobu rozpoutání zahajovány různými způsoby. V posledních letech do popředí vystupuje stále více možnost zahájení války po určitém období zvýšeného napětí. Vyplývá to nejen z nejnovějších vojenskopolitických koncepcí západních vojenských teoretiků, ale i z praxe výstavby, organizace a dislokace jejich ozbrojených sil. Naše armáda musí být připravena zahájit rozhodnou bojovou činnost v jakýchkoliv podmínkách zahájení války s cílem odrazit agrese potenciálního nepřítele, přenést bojovou činnost na jeho území a zničit jeho ozbrojené síly. Z těchto důvodů se vracíme k některým zkušenostem z Velké vlastenecké války, které se osvědčily a zachovaly si platnost do dnešních dnů. Jednou z takových zkušeností je zahajování útočných operací z výchozího prostoru.

Přikrytí státní hranice jsme procvičovali i v minulosti, avšak v souvislosti se zahajováním operací dostalo jiný charakter a obsah, stalo se součástí výchozího prostoru a svými cíli a úkoly musí odpovídat úkolům vojsk, které mají z tohoto prostoru zahajovat operace.

V článku se proto zaměřím na hlavní zásady organizace výchozího prostoru vojsk pro útok, vzájemnou souvislost s přikrytím státní hranice, organizaci boje divize v přikrytí státní hranice a možné způsoby přechodu do útoku.

1. Úloha, místo a úkoly motostřelecké (tankové) divize ve výchozím prostoru a při přikrytí státní hranice

a) Cíle, úkoly a organizace výchozího prostoru

Nutnost budování výchozího prostoru je dána vysokým stupněm pohotovosti raketových jaderných prostředků nepřítele, jeho letectva i uskupení pozem-

ních vojsk na Západním válčišti, možností nenadálého jaderného úderu a úhrozy proniknutí pravděpodobného nepřítele na naše území.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války dokázaly, že ty operace Sovětské armády, které začínaly z dobře připraveného a zeničtěně vybudovaného východního prostoru, byly úspěšné.

Východní prostor¹⁾ připravujeme s cílem:

- uchránit vojska před jadernými údery nepřítele;
- odrazit útok jeho pozemních vojsk;
- vytvořit výhodné podmínky k uvedení vojsk do bojové pohotovosti, jejich přesunu do operační sestavy a přechodu do útoku prvního operačního sledu v jakýchkoliv podmínkách zahájení války.

Nejúplněji východní prostor budujeme na směrech pravděpodobných úderů nepřítele. Zde prakticky budujeme hluboce členěnou obranu s rozvinutou sítí pásem a postavení.

Divize prvního sledu připravují první pásmo (čáru), jehož přední okraj může být v závislosti na terénu a jiných podmínkách ve vzdálenosti 20–40 km od státní hranice. Tato vzdálenost má vyloučit možnost působení nepřátelského dělostřelectva na hlavní síly divize, snížit možnost působení taktických prostředků jaderného napadení typu Honest John, podstatně omezit nepříteli možnost vedení průzkumu rozmístění hlavních sil pozorováním a radiotechnickými prostředky. Vzdálenost 20–40 km od státní hranice v žádném případě neznamena, že bychom záměrně tato území vydávali nepříteli a že tato norma je neměnná bez ohledu na možnosti nepřítele, terén apod.

Pásmo budujeme o 2–3 postaveních a celkové hloubce 20 km, na postaveních budujeme překryté zákopy, úkryty pro živou sílu, okopy pro bojovou techniku a materiál. To znamená, že divize 1. sledu budují prakticky obranu v pásmu, které je totožné s pásmem jejich přechodu do útoku, tj. na hlavním směru v šířce 20 km. Před prvním pásmem budujeme pásmo překrytí, které má charakter zabezpečovacího pásma.

Divize 2. sledu armády rozmísťujeme v prostorech, které jsou výhodné k vytvoření druhého pásma, ve vzdálenosti 50–70 km od státní hranice. Divize ve vševojskové záloze frontu rozmísťujeme v prostorech, které jsou výhodné k vytvoření třetího pásma východního prostoru. Na rozdíl od divizí 1. sledu, které budují a zaujímají obranu, divizím 2. sledu a frontovým zálohám určujeme prostory soustředění, umožňující rozptýlené rozmístění a pásma odpovědnosti za ničení vzdušných výsadek a za udržení pořádku.

V některých případech budou vojska zahajovat útok z prostoru soustředění. Může tomu být zejména tehdy, kdy nepřítel nezaujal operační sestavu pro útok a z jeho uskupení v hloubce nemůžeme dostatečně přesně určit směry jeho činnosti. Zaujetí východního prostoru svazky prvního sledu by ztěžovalo manévr vojsk k vytvoření potřebného uskupení.

b) Úloha a místo divize ve východním prostoru

Divize 1. sledu armády (ať tanková, či motostřelecká) bude plnit řadu úkolů, jejichž charakter i obsah bude záviset

¹⁾ Poznámka redakce:

Někteří autoři používají termín „východní položení“. Podle vševojsk-52-1 je název „východní položení“ již nepoužívaný. Doporučuje se používat termín „východní prostor“.

Někteří autoři však na tom trvají, zejména při použití na strategickém stupni.

- na jejím místě v operační sestavě armády a bojovém předurčení pro útočnou operaci,
- na složení, uskupení a rázu bojové činnosti nepřítele,
- na charakteru terénu v příhraničním pásmu,
- v neposlední řadě i na způsobu zahájení války nepřítelem.

Divize, která bude působit na směr, kde aktivní činnost nepřítele nepředpokládáme (nebo nepřítel může působit jen omezenými silami), bude zpravidla na rozkaz velitele armády bezprostředně zahajovat přesun ke státní hranici s cílem co nejrychleji přenést bojovou činnost na území nepřítele. V závislosti na charakteru činnosti nepřítele bude překonávat zabezpečovací pásmo a prolamovat jeho obranu (přejde-li nepřítel předem do obrany), nebo povede střetný boj.

K překrytí státní hranice bude divize vydělovat jen část sil, jejímž úkolem bude ovládnout výhodné přechody přes státní hranici a udržet je do příchodu hlavních sil. Tím zabezpečí přesun a rozvinutí hlavních sil divize ve výhodných prostorech.

Divize na směr, předpokládané aktivní činnosti nepřítele bude mít zpravidla úkol — vyčleněnými silami překrytí odrazit útok nepřítele, zastavit ho v pásmu překrytí a zasazením hlavních sil zničit nepřítele, který se vklíní na naše území a přejít do útoku.

Divize na směr, kde nepřítel soustředí značnou převahu sil a prostředků, bude mít zpravidla za úkol pevnou obranou odrazit útok nepřítele, nedopustit jeho proniknutí do hloubky vlastního území a vytvořit podmínky k zasazení armádních záloh a konečné zničení nepřítele. V některých případech může být tato divize vyčleněna do pásma překrytí i jako celek.

Divizi 2. sledu armády můžeme použít k rozvíjení operace, nebo obraně k protiúderu na vklínivšího se nepřítele, popřípadě k jeho zastavení přechodem do obrany na druhém pásmu obrany.

Uskupení sil a prostředků, učlenění divize ve výchozím prostoru a její bojová sestava musí odpovídat bojovému úkolu, zámyslu činnosti, terénu a musí zabezpečovat:

- uchování bojeschopnosti vojsk po jaderných i leteckých úderech nepřítele;
- odrazení nepřítele vyčleněnými silami a prostředky, jeho zničení a zabezpečení přechodu do útoku úderného uskupení;
- narůstající sílu palby a odporu při odrazení agrese nepřítele, který vytvořil velkou převahu sil a prostředků a možnost jeho ničení mohutnými palbnými údery všech druhů zbraní a protiztečemi;
- možnost manévru vojsk na ohrožené směry.

c) Bojová sestava divize;

Bojová sestava divize ve výchozím prostoru zahrnuje:

- útvar a jednotky, vyčleněné do překrytí;
- první sled;
- druhý sled nebo vševojskovou zálohu;
- raketový útvar;
- dělostřelectvo;
- PL prostředky;
- PT zálohu;
- POZ, OZP;
- chemickou zálohu.

Do přikrytí státní hranice budeme v pásmu divize vyčleňovat zpravidla motostřelecký pluk zesílený dělostřelectvem a ženijními jednotkami. Bude-li pásmo přikrytí příliš široké, nebo očekáváme-li v pásmu divize aktivní činnost větších sil nepřítele, můžeme kromě motostřeleckého pluku vyčlenit u nás i samostatný tankový prapor, popřípadě i motostřelecký (tankový) prapor od dalšího pluku.

První sled divize ve výchozím prostoru budou zpravidla tvořit dva pluky, které zaujmají úseky obrany na prvním a druhém postavení prvního pásma výchozího prostoru. V těchto úsecích budují obranu ve smyslu ustanovení Polního řádu ČSLA. Těmto plukům stanovíme úkoly pro přechod do útoku, popřípadě k protiztečím na nepřítele, který se vklíní do zabezpečovacího pásma.

Druhý sled divize zaujímá úsek obrany na 3. postavení a dostává obdobné úkoly jako pluky prvního sledu (při přechodu divize do útoku může být tento pluk, zvláště jde-li o tankový pluk, předurčen do prvního sledu).

Zaujímá-li divize výchozí prostor v širokém pásmu, může mít bojovou sestavu v jednom sledu s vyčleněním vševojskové zálohy.

Všem plukům, předurčeným k přechodu do útoku či k protiztečím určujeme osy přesunu ke státní hranici (na čáru rozvinutí k protizteči) tak, aby byla samostatná osa podle možnosti pro každý prapor prvního sledu. Samostatné osy určujeme i pro dělostřelectvo a oddíl vojskových raket.

Oddíl vojskových raket dosahuje plné bojové pohotovosti v prostoru soustředění, odkud na rozkaz zaujímá předem připravený prostor bojového rozmístění.

HPBR i ZPBR umísťujeme zpravidla ve vzdálenosti 6—10 km od předního okraje 1. pásma výchozího prostoru. Jejich umístění v pásmu přikrytí by vystavovalo ovr nebezpečí ničení i dělostřelectvem nepřítele. Při zahájení války s použitím jaderných zbraní a v případě použití ovr v prvním jaderném úderu volíme pro oddíl předsunutá palebná postavení baterií v pásmu přikrytí, které budou zaujímat po zjištění příznaků zahájení války jadernými zbraněmi.

Divizní dělostřeleckou skupinu budeme vytvářet pouze při zesílení divize armádním dělostřelectvem. Houfnicový oddíl divizního dp obvykle přidělíme pluku, vyčleněnému do pásma přikrytí, oddíl RM si jako velmi účinný palebný prostředek zpravidla ponechá velitel divize pod přímým velením.

Dělostřelectvo divize (včetně přiděleného) zaujímá dočasná palebná postavení v pásmu přikrytí v takové vzdálenosti od státní hranice, aby mohlo ničit nepřítele již na vzdálených přístupech tj. 6—8 km od státní hranice. Z těchto postavení (i ze záložních) musí mít možnost podpořit přechod hlavních sil divize do útoku nebo k protizteči. Hlavní palebná postavení v prvním pásmu výchozího prostoru bude zaujímat pouze v případě, kdy předpokládáme odrážet úder hlavních sil nepřítele na tomto pásmu.

PTZ divize určujeme vyčkávací prostor za bojovou sestavou pluku v pásmu přikrytí a palebné čáry k odrazení útoku tanků nepřítele na nejdostupnějších směrech, k zabezpečení hlavních sil do útoku nebo k protiztečím a k zabezpečení boků. PTZ je schopna přehradit směr v šířce 5 km.

POZ divize — obvykle ve složení četa MUP ženijní roty žpr — je schopen dvěma pokládkami položit minové pole 2,5 km široké.

Do OZP divize můžeme vyčlenit ženijně komunikační rotu žpr. Jejím úkolem bude zabezpečit komunikace pro přesun hlavních sil ke státní hranici nebo na

čáry rozvinutí k protizteči a zabezpečovat nejdůležitější přechody přes státní hranici.

Při vytváření uskupení PL prostředků je třeba sladit rozmístění i činnost PL jednotek pluků s divízním plp tak, abychom organizovali jednotný systém PVO a hlavní úsilí soustředili na obranu nejdůležitějších objektů.

Protiletadlový pluk divize může bránit bateriemi PLK 57 mm oddíl vojskových raket a baterií 30 mm PLdvK VS divize.

Rotu chemické ochrany divize rozmísťujeme poblíž VS divize. Připravuje 1—2 místa speciální očišty ve prospěch ovr, divízních záloh a týlu divize.

VS divize umístíme na 1. pásmu výchozího prostoru tak, aby zabezpečilo velení útvarům jak při vedení bojové činnosti v zabezpečovacím pásmu, tak i při přechodu do útoku nebo k protizteči hlavních sil divize.

Podle ustanovení Polního řádu velitel divize velí útvarům a jednotkám v zabezpečovacím pásmu, tj. i v pásmu příkrytí. Proto bude výhodné k zabezpečení přímého velení rozmísťovat PVS přímo v zabezpečovacím pásmu v prostoru, který zabezpečuje velet silám příkrytí i vojskům přecházejícím do útoku. Se zahájením bojové činnosti bude velitel divize s operační skupinou velet z PVS.

TVS umístíme v prostoru zabezpečujícím velení týlu divize.

2. Organizace a plánování příkrytí státní hranice msd (td)

a) Cíle a zásady příkrytí

Příkrytí státní hranice je souhrn opatření, která řeší vojska v míru a na počátku války, jež jsou zaměřena k odrazení překvapivého napadení nepřítele. Je důležitým operačním opatřením a součástí operace a proto je organizujeme v souladu s jejím zámyslem.

Cílem příkrytí je zabránit pozemním i vzdušným silám nepřítele proniknout na naše území, zabezpečit uvedení vlastních ozbrojených sil do plné bojové pohotovosti, vytvořit podmínky k uskutečnění prvního jaderného úderu a k organizovanému vyvedení, rozvinutí a zasazení hlavních sil prvního operačního sledu do sražení ze zaujatého výchozího prostoru nebo z prostorů soustředění.

Příkrytí chápeme jako operační pojem, neboť zasahuje stupeň front — armáda — divize, neboť ještě u divize můžeme rozdělit její síly na část příkrytí a část předurčenou k přechodu do útoku. Pro nižší stupně je to druh bojové činnosti — obrana.

Vojska příkrytí tvoří vyčleněná část pozemního vojska, vojska Pohraniční stráže, PVO, PVOS a letectva, která jsou z hlediska své vysoké bojové pohotovosti a připravenosti schopná s využitím předem zvolených a připravených čar zabránit proniknutí nepřítele na naše území.

Podle situace mohou vojska příkrytí plnit tyto úkoly:

- ničit taktické prostředky jaderného napadení nepřítele;
- odrazit útok nepřítele, oslabit jeho údernou sílu a nedopustit jeho proniknutí na naše území;
- v případě proniknutí nepřítele do pásma příkrytí ho zničit nebo vytvořit podmínky k jeho zničení zasazením hlavních sil divize, či záloh armády;
- udržet nebo ovládat důležité objekty a čáry, vhodné pro zasazení hlavních sil divize, zabezpečit jejich přechod přes státní hranici a zasazení;
- ničit menší taktické výsadky nepřítele, jeho diverzní skupiny a získávat zprávy o nepříteli.

Konkrétní cíle a úkoly příkrytí vyplývají především z cíle a zámyslu operace. Početnost a kvalita sil příkrytí musí vycházet z reálného hodnocení poměru sil a možností napadení nepřítele. Síly určujeme předem a jejich činnost podrobně plánujeme.

Součástí vojsk příkrytí v pásmu divize budou především:

- roty Pohraniční stráže a bojové oddády PS;
- motostřelecké a tankové útvary (jednotky);
- oddíl vojskových raket;
- dělostřelecké a PT útvary a jednotky;
- jednotky ostatních druhů vojsk a speciálních vojsk.

Kromě toho ve prospěch vojsk příkrytí bude působit letectvo a vojsko PVOS.

Rozhodujícím měřítkem pro hodnotu vyčleňovaných vojsk k příkrytí státní hranice budou jejich možnosti k odrazení hromadného úderu tanků.

Jak jsem již uvedl, k příkrytí budeme vyčleňovat motostřelecký pluk. Svými tanky a PT prostředky může pluk za podpory protitankového oddílu a POZu divize vést úspěšný boj a vyřadit do 200 tanků a jiných obrněných cílů nepřítele. Kromě toho část obrněných cílů mohou vyřadit i jednotky PS svými PT prostředky. To znamená, že zesílený motostřelecký pluk může úspěšně vést boj v příkrytí se silami nepřítele v hodnotě motorizované, nebo horské divize.

Předpokládáme-li útok větších sil nepřítele (na jeho hlavním úderu), pak přiměřeně zvyšujeme i počet vojsk příkrytí a palebných prostředků, např. vyčleníme samostatný tankový prapor, popř. další jednotky. V některých případech bude účelné na směr hlavního úderu nepřítele, k odrazení jeho tankových (obrněných) svazků, vyčlenit celou motostřeleckou divizi a v její prospěch budeme plánovat i zásah armádních záloh.

V horském a zalesněném terénu, kde útok větších sil nepřítele nepředpokládáme, mohou příkrytí organizovat pouze jednotky PS se širokým použitím zátarasů.

V každém případě je třeba mít v pohotovosti další síly a prostředky k zesílení vojsk příkrytí a v jejich prospěch předem plánovat zásah hlavních sil divize i divizních záloh.

Způsob příkrytí bude záviset na charakteru zahájení války, dostatku informací o nepříteli a okamžitých možnostech zahájení bojové činnosti vlastních vojsk.

V podstatě rozlišujeme dva základní způsoby příkrytí státní hranice:

- s předstihem (při bytí i krátkém období zvýšeného ohrožení);
- při překvapivém útoku nepřítele.

První způsob můžeme považovat za základní a nejpravděpodobnější. Příkrytí státní hranice je v tomto případě součástí výchozího prostoru vojsk pro útok. Činnost vojsk příkrytí spočívá v podstatě v zaujetí obrany na široké frontě. Je zpravidla dostatek času k organizaci obrany, systému paleb, ženíjního zabezpečení, součinnosti a velení.

b) Organizace příkrytí hranice

Pásmo příkrytí divize je prostor ohraničený vpředu státní hranicí, vzadu předním okrajem prvního pásma výchozího prostoru a na bocích rozhraním divize se sousedy. Svým charakterem, hloubkou a způsobem vybudování je to zabezpečovací pásmo v obraně mimo dotyk s nepřítelem s tím rozdílem, že v pásmu příkrytí mají vojska základní úkol udržet toto pásmo a vytvořit podmínky k přenesení bojové činnosti na území nepřítele, tj. k útočné činnosti.

V pásmu přikrytí připravujeme opěrné body rot Pohraniční stráže, jedno až dvě postavení pro vojska přikrytí, hojně použijeme minových a jiných zátarasů, organizujeme léčky a důležité objekty bezprostředně u státní hranice připravujeme k ničení. Počet postavení a jejich průběh určuje velitel divize.

Roty PS zaujímají opěrné body přímo na státní hranici a přehrazují nej důležitější přechody.

První postavení motostřeleckého pluku připravujeme v závislosti na terénu 2—3 km a při dobré viditelnosti ze strany nepřítele až 5 km od státní hranice. Je hluboké až 2 km.

Druhé postavení připravujeme ve vzdálenosti 3—5 km od prvního postavení. Vzdálenost mezi postaveními je nepravidelná a musí vylučovat současné zasazení vojsk rozmístěných na přilehlých postaveních jaderným úderem střední velikosti.

Postavení volíme na čáře, která má co nejvíce přirozených protitankových překážek a usnadňuje zřizování zátarasů. Při dostatku času budujeme i další postavení. V nich připravujeme záložní rajóny obrany (opěrné body), popř. i příčná postavení, která mají sloužit k zastavení pronikajícího nepřítele a jako východiště k protiztečím.

Základem obrany každého postavení jsou opěrné body rot, široké do 100 m, hluboké až 500 m, připravené především k boji s nepřátelskými tanky a ke kruhové obraně. Mezi rotními opěrnými body mohou být mezery široké 1 až 1,5 km, které musí vojska nepřetržitě pozorovat, postřelovat boční a křížovou palbou všech zbraní, zejména PT, a kromě toho je chráníme zátarasy a palbou dělostřelectva z hloubky.

Rotní opěrné body spojujeme v praporeční rajóny obrany, široké do 5 km a hluboké až 2 km.

V horském a zalesněném terénu budujeme obranu tak, aby umožnila pevně udržet jednotlivé velmi důležité úseky terénu. Obranu organizujeme systémem rotních a četových opěrných bodů, které jsou ve vzájemném palebném styku. V mezerách mezi opěrnými body organizujeme průzkum a hlídkování.

Systém paleb v přikrytí státní hranice tvoří připravené palebné údery na přístupy ke státní hranici, pásma souvislých několikavrstvových paleb všeho druhu před opěrnými body rot PS i před předním okrajem jednotlivých postavení, na bocích i v hloubce, jakož i připravená rychlá soustředění palby na kterýkoliv ohrožený směr nebo úsek.

Systém paleb musí zabezpečovat:

- zničení nepřátelských prostředků jaderného napadení, ničení vojsk nepřítele v prostorech soustředění, za přesunu ke státní hranici, na čarách rozvinutí nebo ve výchozích prostorech k útoku;

- podporu jednotek PS, které brání opěrné body bezprostředně na státní hranici;

- odrazení hromadných ztečí tanků a pěchoty nepřítele;

- zničení nepřítele, který se vklíní do obrany, přípravu protiztečí druhého sledu pluku i útvarů hlavních sil divize;

- palebné zabezpečení mezer a boků, ženiných zátrasů a přírodních překážek;

- palebné zabezpečení předsunutých odřadů, které mají ovládnout důležité prostory (objekty) za státní hranicí a rovněž i hlavních sil při jejich přechodu do útoku.

PT obranu (jako základ obrany) organizujeme na celou hloubku pásma přikrytí. Zahrnuje rotní opěrné body (včetně rot PS) a PT prostředky, které jsou v nich rozmístěny, tankové léčky, tanky druhého sledu pluku, PTZ pluku a divize, palebné čáry připravené k obsazení v průběhu boje a dělostřelectvo, umístěné na tankových směrech.

Rozmístění PT prostředků musí zabezpečovat vzájemné spojení palbou do šířky i do hloubky, možnost manévru palbou, zátarasy a vedení PT palby, jakož i co nejmenší zranitelnosti nepřátelskou palbou.

Bojová sestava motostřeleckého pluku v pásmu přikrytí zpravidla zahrnuje:

- první sled;
- druhý sled nebo vševojskovou zálohu;
- plukovní dělostřeleckou skupinu;
- PL prostředky;
- PTZ a POZ.

V prvním sledu pluku budou zpravidla motostřelecké prapory z nichž prapor na směru hlavního úsilí může být zesílen i tanky tankového praporu (do tr). Vzhledem k šířce pásma přikrytí (20 km i více) bude nutné mít často v prvním sledu v závislosti na terénu všechny tři mspr. Kromě hlavních rájónů obrany můžeme určovat i záložní rájóny obrany. Bojová sestava praporů bude obvykle v jednom sledu se zálohou v síle zesílené čety.

Podle úkolů a terénu mohou být roty praporu rozmístěny různě. Jedna z nich může být vysunuta dopředu (na nejdůležitějších směrech až na úroveň rot PS přímo ke státní hranici), nebo dozadu a vytvářet tak palebný pytel. Na odkrytém boku může prapor uspořádat roty stupňovitě.

Při obraně v horském a zalesněném terénu může prapor bránit i širší rájón než 5 km a jednotlivé směry mohou přehražovat rotní a četové opěrné body.

Druhý sled pluku bude zpravidla tvořit tankový prapor, jen v některých případech i mspr. Umísťujeme ho na 2. postavení na tankovém směru. Připravuje toto postavení, několik palebných čar a protizteč na 1—2 směrech.

Při zahájení bojové činnosti můžeme tankový prapor vyslat jako předsunutý odřad s úkolem zmocnit se přechodu přes státní hranici a udržet výhodnou čáru do příchodu hlavních sil divize.

Plukovní dělostřeleckou skupinu vytváříme z organického a přiděleného dělostřelectva (zpravidla divizní dp bez raketometného oddílu). Hlavní palebná postavení buduje za prapory prvního sledu. K podpoře boje rot PS vyčleňujeme část dělostřelectva do dočasných palebných postavení bezprostředně ke státní hranici. Velitelé vyčleněných baterií a dělostřelečtí pozorovatelé jsou na pozorovatelných rot PS. Pro manévr dělostřelectva připravujeme záložní palebná postavení.

Dělostřelectvo praporů umísťujeme přímo v praporních rájonech obrany.

Dělostřelectvo připravuje daleké palebné přepady ke zničení nepřítel na přístupech ke státní hranici, soustředěné, hromadné a přehradné palby k odražení ztečí nepřítel, umlčování jeho dělostřelectva a minometů, ničení vklínivšího se nepřítel, přehrazení mezer v obraně a zabezpečení boků. Připravuje palebnou podporu druhého sledu pluku při protiztečích.

PL baterii pluku zpravidla rozmísťujeme k obraně VS pluku. K boji s nízkoleteckými cíli připravíme část ručních zbraní.

PZ zálohu pluku zpravidla tvoří baterie PTRS a baterie shd. Určujeme pro ni vyčkávací postavení a palebné čáry, počínaje zásahy ve prospěch praporů prvního sledu. PTZ v tomto složení může přehradit směr v šířce 2 km.

Do POZ pluku vyčleňujeme družstvo univerzálních minových ukladačů (UMU), které může jednou pokládkou vytvořit minové pole široké 0,5 km. Za den může uskutečnit maximálně 3 pokládky. Působí společně s PTZ nebo samostatně.

VS pluku umísťujeme v hloubce obrany, zpravidla na 2. postavení v prostoru nedostupném pro tanky, obvykle stranou předpokládaného směru hlavního úderu nepřítele. Pozorovatelný budujeme na nejdůležitějších směrech (zpravidla v sestavě praporečních rajónů obrany).

Tankový prapor divize organizuje přikrytí podle obdobných zásad. Jeho boj podporuje divizní dělostřelectvo, PTZ a POZ. Je výhodné ho zesílit pěchotou (rota PS, msr).

Vzhledem ke složitosti a náročnosti úkolů **ženijního zabezpečení** celou řadu ženijních opatření připravujeme předem. Jde o souhrn opatření zahrnující přípravu k zatarasování a ničení v pásmu přikrytí, ženijní úpravu terénu v prostorech plánovaného rozmístění vojsk vyčleněných do přikrytí, opatření k zabezpečení manévru vojsk v příhraničním prostoru a přesunu vojsk z hloubky.

Úplné vybudování výchozího prostoru divize zahrnuje:

- obranné postavení (rajóny, opěrné body) vojsk vyčleněných k přikrytí státní hranice;
- výchozí prostory pluků na prvním pásmu;
- prostory bojového rozmístění a palebná postavení ovr, dělostřelectva a vojska PVO;
- prostory rozmístění vojskových záloh;
- místa velení;
- prostory rozmístění týlových útvarů a zařízení;
- pásma ženijních zátarasů a ničení;
- komunikace a čáry rozvinutí k protiztečím a k přechodu do útočné činnosti;
- maskování a klamná opatření.

Na intenzivním plnění těchto úkolů za plného využití ženijních mechanizačních prostředků se podílí jednotky PS, předurčené ženijní jednotky, vševojskové i vojskové jednotky a útvary divize podle jednotného plánu. Rozsah úkolů je značný. Jejich plnění bude záviset na silách a prostředcích a především na časových možnostech. Úplné vybudování výchozího prostoru divize vyžaduje 8—10 dnů.

c) Organizace přikrytí

Velitel divize se rozhoduje pro přikrytí státní hranice a zaujetí výchozího prostoru zpravidla s dostatečným předstihem na základě nařízení velitele armády. Rozhodnutí bude přijímat zpravidla po rekognoskaci v terénu.

Při rekognoskaci v terénu upřesňuje:

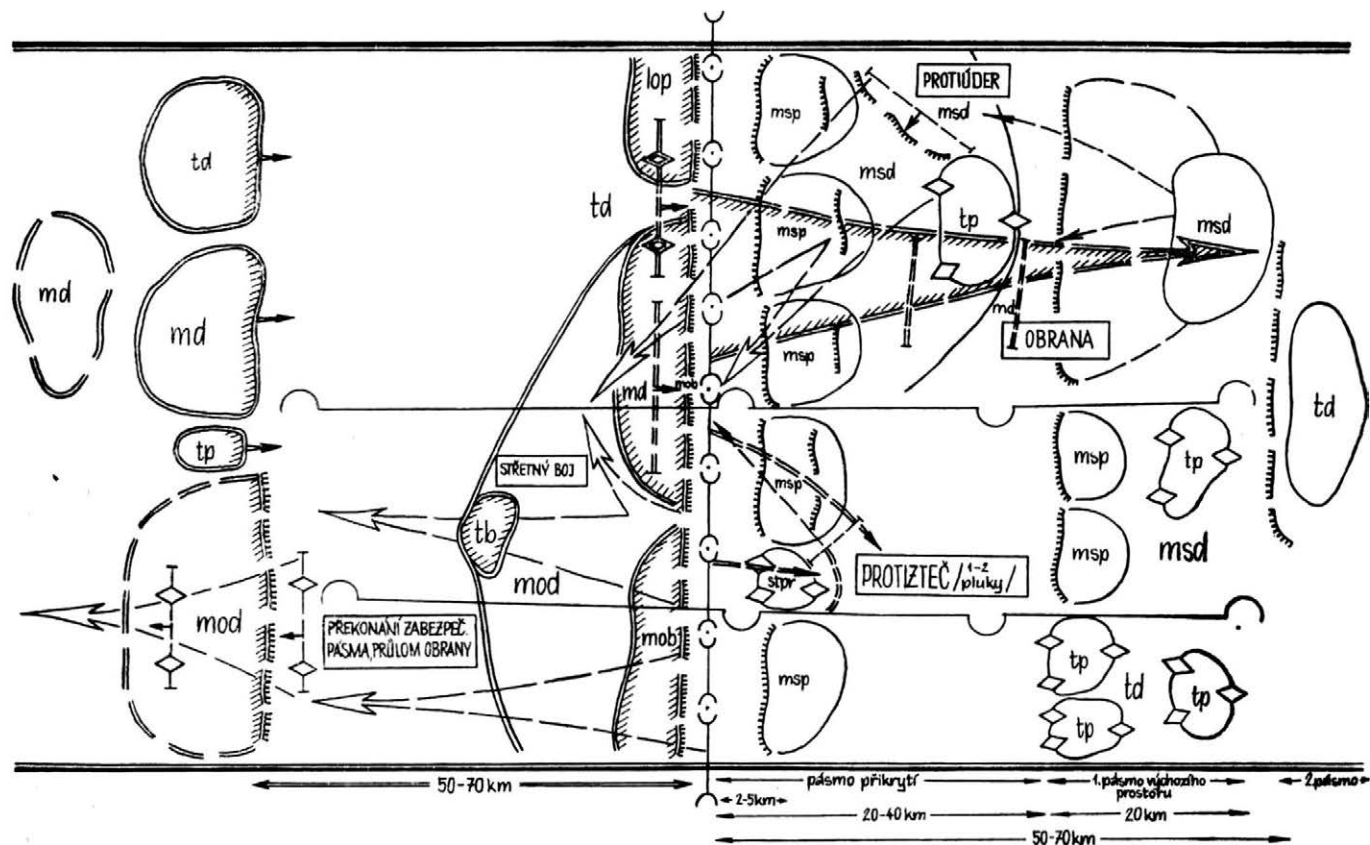
- nejpravděpodobnější směry útoku hlavních sil nepřítele, zejména jeho tanků, čáry rozvinutí nebo výchozí prostory k útoku, kapacitu jednotlivých přechodů přes státní hranici;

- prostory na přístupech ke státní hranici, v nichž plánuje ničení nepřítele palbou dělostřelectva, tanků a údery letectva (popř. i jadernými údery);

- opěrné body rot PS, průběh předního okraje prvního a dalších postavení útvarů (jednotek) přikrytí, praporečních rajónů obrany, prostoru rozmístění PTZ a POZ divize, záložních a klamných postavení (rajónů);

MÍSTO A ÚLOHA DIVIZE VE VÝCHOZÍM PROSTORU A V PŘIKRYTÍ STÁTNÍ HRANICE

Schéma 1

— systém paleb a úkoly prostředků, hlavní a záložní PBR ovr, palebné postavení dělostřelectva (včetně dočasných), PTRS a PL prostředků, palebné čáry tankových jednotek a protitankové zálohy;

— směry protiztečí druhého sledu pluku i hlavních sil divize, čáry rozvinutí na každém směru a osy přesunu k nim;

— způsob a pořadí vybudování systému zátarasů, zpohotovnění stálých obranných objektů, ženijní úpravu pásma přikrytí, úpravu cest pro přesun a manévry;

— opatření k zabezpečení boků a mezer;

— opatření k zabezpečení činnosti vojsk v noci a za omezené viditelnosti;

— směry přechodu předsunutých odřadů a hlavních sil divize přes státní hranici, jejich bojové úkoly, směry útoku (čáry zasazení), zabezpečení přechodu do útoku prostředky divize;

— průběh předního okraje prvního pásma výchozího prostoru, jednotlivých postavení, obranných úseků, prostorů rozmístění divizních záloh, systém paleb a úkoly prostředků, směry protiztečí a manévru útvarů, osy přesunu na čáry rozvinutí k protiztečím a ke státní hranici, ženijní úpravy pásma a komunikací;

— prostory míst velení.

V zámyslu činnosti velitel divize stanoví pořadí ničení nepřítele na pravděpodobných směrech jeho útoku, prostory, v nichž má být nepřítel ničen jadernými údery a protiztečemi, prostory na jejichž udržení závisí odolnost obrany, uskupení sil a prostředků v pásmu přikrytí a na prvním pásmu výchozího prostoru, učlenění tohoto pásma, učlenění sil a prostředků pro přechod do útoku.

Při stanovení úkolů útvarům uvádí velitel divize průběh předního okraje pásma a postavení a udává:

— pluku vyčleněnému do pásma přikrytí — posilové prostředky, úkoly, směry, na nichž je třeba soustředit hlavní úsilí, obranné rájóny praporů, síly a prostředky k zabezpečení mezer a boků, úkoly k zabezpečení přechodu hlavních sil divize do útoku;

— ostatním vševojskovým plukům — posilové prostředky, výchozí prostor, úkoly k protiztečím, úkol k přechodu do útoku, rozhraní;

— ostatním prvkům bojové sestavy — vydává úkoly podle čl. 454 Polního řádu.

Při organizaci součinnosti je velitel divize povinen sladit činnost útvarů divize na pravděpodobných směrech útoku nepřítele podle úkolů, směrů protiztečí a zasazení hlavních sil. Součinnost může organizovat k těmto úkolům:

— zaujetí pásma přikrytí a výchozího prostoru;

— vedení bojové činnosti s nepřítelem na přístupech ke státní hranici, v opěrných bodech jednotek PS a na 1. postavení pluku v přikrytí;

— ničení vklínivšího se nepřítele a vedení protiztečí;

— přechod hlavních sil divize do útoku a vedení útoku.

Přítom musí zejména sladit:

— palby dělostřelectva a tanků (popř. jaderné údery) a údery letectva k ničení nepřítele na dalekých přístupech, za přesunu ke státní hranici a při rozvinování;

— činnost jednotek PS a jejich podporu palbou dělostřelectva, PT prostředků, zásahem plukovních záloh a činnost jednotek PS při vynuceném odchodu z opěrných bodů;

— činnost jednotek pluku v přikrytí při odrážení nepřátelských ztečí před předním okrajem, plukovních záloh s DPTZ a POZ při ničení nepřítele, který se vklíní do pásma přikrytí, udržení příčných postavení a zabezpečení podmínek k vedení protizteče;

— činnost útvarů divízní protizteče s činností jednotek v pásmu přikrytí, zabezpečení protizteče palbou;

— opatření proti pronikání jednotek nepřítele slabě obsazenými úseky, mezerami v sestavě vojsk přikrytí, k zabezpečení boků a styků, k ničení nepřátelských diverzních skupin a taktických výsadek;

— činnost PO a hlavních sil divize při přechodu do útoku s jednotkami přikrytí a rotami PS (osy, průchod vlastními zátarasy, propuštění přes vlastní hranici, podporu palbou, předání průzkumových zpráv apod.).

Rozhodnutí velitele divize k zaujetí výchozího prostoru, přikrytí státní hranice a přechod do útoku zpracovává štáb divize zpravidla na mapě 50 000. Součástí rozhodnutí je i způsob vyvedení útvarů divize do výchozího prostoru z poplachových prostorů soustředění. Náčelníci druhů vojsk zpracovávají plány zabezpečení podle své odbornosti.

3. Organizace boje msd (td) v pásmu přikrytí a při přechodu do útoku

Zahájení válečného konfliktu bude zpravidla předcházet delší či kratší období zvýšeného ohrožení, ve kterém bude potenciální nepřítel doplňovat vojska, přisunovat pozemní i letecké síly ze zámoří, přisunovat vojska z hloubi území ke státní hranici, připravovat území, činit opatření ve státní správě, ekonomice a jiná.

V této době budou naše vojska uváděna do zvýšené pohotovosti (popř. do plné bojové pohotovosti) a činěna opatření ke skrytému doplnění svazků a útvarů. Při zvýšeném nebezpečí agrese budou vojska vyvedena do prostorů soustředění po bojovém poplachu.

Útvary, vyčleněné k přikrytí státní hranice, mohou být uváděny do vyšších stupňů pohotovosti, než ostatní útvary. Tyto síly budou v období zvýšeného nebezpečí vyváděny do plánovaných prostorů skrytě, zpravidla v noci, s dodržováním přísných maskovacích opatření.

Je žádoucí, aby přikrytí státní hranice bylo zaujato 2—3 dny před možným zahájením války, aby bylo dostatek času k organizaci obrany, systému paleb, organizaci součinnosti až do nejnižších stupňů, ženijnímu budování terénu i vytvoření systému zátarasů.

Ostatní útvary divize zaujímají výchozí prostor rovněž skrytě, zpravidla najednou pod ochranou vojsk přikrytí v průběhu jedné noci tak, aby do rozednění ukončil rozmístění a maskování. Výchozí prostor by měli zaujmout tak, aby k organizaci boje až do nejnižších stupňů byl nejméně jeden den světlého času.

Přitom ženijní úpravu terénu zabezpečíme již předem, částečně již v míru, převážně pak v období zvýšeného ohrožení pod záminkou cvičení, soustředění apod.

Do zahájení agrese nepřítele musí být vojska divize uvedena do plné pohotovosti k jejímu odražení.

Bojové činnosti vojsk přikrytí bude předcházet hromadný jaderný úder (bude-li válka zahájena s použitím JZ) nebo hromadný úder letectva nepřítele.

V prvním případě ovr divize se na rozkaz (signál) nadřízeného zúčastňuje

prvního jaderného úderu na cíle a v čase podle plánu. Po odpálení je připraven v co nejkratší době k úderům podle rozhodnutí velitele divize.

Vojska divize a bojová technika využívá vybudovaných ženiijních objektů, aby si v maximální míře uchovala bojeschopnost.

Velitel divize a jeho štáb zjišťují rozsah ztrát a bojeschopnost útvarů divize k plnění bojových úkolů, organizují likvidaci následků jaderných úderů a obnovu bojeschopnosti vojsk.

Do prostorů jaderných úderů v pásmu příkrytí k přehrazení trhlin v bojových sestavách vojsk přesunuje zálohy, zejména protitankové a POZ.

Odražení hromadného vzdušného úderu se zúčastní všechny PL prostředky divize včetně vyčleněných jednotek pro střelbu z ručních zbraní.

Velitel divize je povinen ihned po zahájení nepřátelství organizovat průzkum všemi prostředky s cílem zjistit sílu a složení uskupení nepřítele, zejména jeho tanků, rozmístění jeho prostředků jaderného, napadení, směry útoku, místa velení a radiotechnických prostředků. Na základě výsledků průzkumu upřesňuje úkoly ovr, dělostřelectvu a vojskům příkrytí.

Dělostřelectvo z dočasných palebných postavení ničí přisunující se vojska nepřítele na dalekých přístupech i v prostorech rozvinování přímo u státní hranice.

Jakmile nepřítel zahájí zteč na opěrné body rot PS, palba všech druhů zbraní musí být co nejintenzivnější, soustředěná především na ničení tanků a pěchoty nepřítele. Dělostřelectvo přehradnou palbou ničí tanky nepřítele, rozvrací jejich bojovou sestavu a tím vytváří podmínky k jejich dalšímu ničení palbou PT prostředků.

PT prostředky a tanky zahajují na účinný dostřel palbu na nepřátelské tanky, OT a samohybná děla. Jednotky v obraně oddělují pěchotu nepřítele od jeho tanků a ničí ji palbou. Tanky, které pronikly do obrany, ničí PT prostředky vojsk, rozmístěných na 1. postavení pluku v příkrytí.

Jednotky, které se nepříteli podařilo obejít, zůstávají ve svých opěrných bodech a brání se v kruhové obraně. Odchod z opěrných bodů rot PS je povolen pouze na rozkaz velitele pluku po souhlasu velitele divize. Po odchodu roty PS zesilují obranu praporů prvního sledu nebo zaujímají záložní opěrné body v hloubce příkrytí.

Obdobným způsobem vedou boj jednotky na 1. postavení pásma příkrytí. Velitel pluku v příkrytí zesiluje obranu na rozhodujících směrech použitím záloh, manévrem jednotek ze směrů, kde nepřítel neútočí, zasazením své PTZ a POZ. Na směru úderů tanků nepřítele rozvinuje tpr na palebné čáře. Na nejdůležitějších směrech rozvinuje velitel divize i PTZ na palebné čáře.

Snahou jednotek příkrytí musí být zastavit útok nepřítele přímo na státní hranici, maximálně na 1. posavení obrany pluku, rozvrátit jeho sestavu, způsobit mu ztráty, zabránit přesunu a zasazení jeho záloh a tím vytvořit výhodné podmínky pro zasazení hlavních sil divize a přechod do útoku.

Vklíní-li se nepřítel do obrany, musí velitel pluku zastavit jeho další postup do hloubky a do boků, způsobit mu co největší ztráty hromadnou palbou a protiztečí druhého sledu ho zničit. Za příznivých podmínek se protizteče mohou zúčastnit i jednotky, které zůstaly v opěrných bodech v týlu nepřítele.

Vklíní-li se nepřítel značnými silami a má zřejmou převahu sil a prostředků, zejména tanků (popř. použije-li hromadně jaderných zbraní), 2. sled pluku přejde do obrany. Pluk brání úporně připravená postavení, způsobuje nepříteli ztráty palbou všeho druhu a vytváří podmínky k protiztečí hlavních sil divize.

Jednotky na rozkaz velitele pluku zaujímají příčná postavení, zabraňují nepříteli rozvíjet průlom do boků a zabezpečují čáry rozvinutí hlavních sil divize k protizteči.

Protizteč vedeme zpravidla z chodu do boku a týlu proniknuvšího nepříteli v okamžiku, kdy je nepřítel zastaven a jeho nejbližší zálohy byly zdrženy jadernými údery, palbou bránících se vojsk a údery letectva.

Protizteč divize půjde zpravidla v síle motostřeleckého a tankového pluku. Další msp podle situace, zejména podle síly útočícího nepříteli, jeho možností zasadit hluboké zálohy apod., může plnit různé úkoly:

- obranou na prvním pásmu výchozího prostoru zastavit pronikající útvary nepříteli;
- jako druhý sled být připraven k rozvíjení protizteče;
- přejít jako předsunutý odřad divize do útoku na území nepříteli na směru, kde nepřítel neútočí, nebo útočí pouze omezenými silami.

Před zahájením protizteče ničíme nepříteli palbou všech prostředků a údery letectva (popř. i jaderných zbraní) ho oddělujeme od jeho záloh.

Pluky určené k protizteči se přesunují na čáru rozvinutí a po palebném přepadu zchodu zahajují protizteč. K protizteči se připojují i jednotky pluku v příkrytí.

Má-li protizteč úspěch, velitel divize upřesňuje úkoly útvarům pro přechod státní hranice, dokončení zničení nepříteli a přenesení bojové činnosti na jeho území.

Soustředí-li nepřítel v pásmu divize rozhodující převahu sil a prostředků a divize nebude mít dostatek sil k jeho zničení, bude účelné ho odrazit a zastavit až na prvním pásmu výchozího prostoru hlavními silami divize, způsobit mu značné ztráty, zbavit ho jeho úderné síly a v součinnosti s druhým sledem armády a armádními zálohami ho zničit. V tomto případě vojska příkrytí budou vést bojovou činnost jako předsunuté odřady v zabezpečovacím pásmu podle čl. 435 Polního řádu.

Způsob přechodu divize do útoku přes státní hranici bude záviset především na úkolu divize, místě divize v sestavě armády, na složení a charakteru činnosti nepříteli a na terénu.

Divize přechází do útoku zásadně na rozkaz nadřízeného velitele. V podstatě může přejít do útoku ihned po zahájení bojové činnosti nepříteli nebo po odražení jeho agrese.

V prvním případě divize po překročení státní hranice bude překonávat zabezpečovací pásmo a prolamovat předem připravenou obranu, nebo vést střetný boj s nepříteli, který rovněž na daném směru vede aktivní činnost. Tomuto charakteru bojové činnosti musí odpovídat i bojová sestava divize pro útok. Její součástí budou předsunuté odřady, popř. i taktické vzdušné výsadky.

Úkolem PO je ovládnout přechody přes státní hranici a výhodné čáry k rozvinutí hlavních sil divize. Budou to především východy z horských a lesnatých masívů.

Bude-li nepřítel organizovat zabezpečovací pásmo, bude úkolem PO zničit krycí jednotky nepříteli, nedovolit mu zaujmout obranná postavení v hloubce a co nejrychleji vyjít k předsunuté čáře obrany, kde zabezpečit podmínky k rozvinutí hlavních sil divize a průlomu obrany.

PO divize bude obvykle v síle pluku. V řadě případů bude výhodné organizovat více PO a současně překračovat státní hranici na několika směrech. Ta-

kový úkol může plnit i stpr divize (zesílený pěchotou) nebo druhý sled pluku v příkrytí.

Předsunuté odřady překračují státní hranici ve stanoveném čase „Č“.

Předsunuté odřady musí být schopny na rozkaz (signál) rychle přejít z obranných postavení (rajónů) do pochodové nebo předbojové sestavy a ve vysokém tempu se přesunout ke státní hranici. Boj předsunutých odřadů bude podporovat dělostřelectvo z dočasných palebných postavení vysunutých bezprostředně ke státní hranici.

Přesunuje-li nepřítel své síly ke státní hranici, předsunuté odřady ničí z chodu jeho průzkumné a čelní jednotky, vycházejí do jeho bodů a zabezpečují výhodné čáry k rozvinutí a úderu hlavních sil divize. Hlavní síly divize se přesunují ihned za PO, z chodu se rozvinují a vedou úder do boku a týlu hlavních sil nepřítele.

Pluk vyčleněný do příkrytí státní hranice bude poutat hlavní síly nepřítele na zaujatých postaveních a vytvářet podmínky pro jeho zničení úderem hlavních sil divize. V případě, že nepřítel nepřejde do útoku, bude pluk z příkrytí tvořit druhý sled divize.

Po odražení agrese nepřítele může divize přejít do útoku a obdobným způsobem překročit státní hranice na směrech, kde nepřítel neútočí, nebo kde má slabé síly k protizteči, podařilo-li se mu vklínit se většími silami do pásma příkrytí.

Zvláštnosti organizace příkrytí při nenadálém napadení nepřítele

Při nenadálém napadení nepřítele půjdou vojska do plánovaných prostorů pod úder nepřítele. Plánované čáry budou zaujímat z chodu, přitom tyto čáry (kromě stálých zařízení) nebudou ženijně připraveny.

Tíha bojové činnosti bude zpočátku ležet na jednotkách PS a na vyčleněných silách pohraničních pluků. Hlavní síly divize budou zasazovány do boje z chodu.

Bojová činnost bude mít od počátku charakter střetných bojů. Rozhodující podmínkou úspěchu bude předstížení nepřítele v ovládnutí pohraničních přechodů a v zasazení hlavních sil.

Podaří-li se nepříteli vytvořit na některém směru převahu sil a prostředků a předstihnout naše vojska v ovládnutí státní hranice a vojska příkrytí nestačí včas dosáhnout stanovené čáry, budou nucena se aktivní činností těchto čar zmocnit, nebo v krajním případě nedovolit nepříteli dále pronikat, a vytvořit podmínky pro jeho zničení hlavními silami divize.

Hlavní síly se po bojovém poplachu přesunují na své směry činnosti, z chodu pod příkrytím PO (jednotek příkrytí) ve střetném boji ničí nepřítele.

Při vklínění značných sil nepřítele mohou hlavní síly divize zaujímat obranné čáry v hloubce a vytvářet podmínky pro armádní protiúder.

Do popředí vystupuje požadavek dokonalé organizace průzkumu, rychlé hodnocení situace, iniciativní, rozhodná a smělá činnost velitelů, štábů a vojsk tak, aby se nepříteli nepodařilo proniknout na naše území, ale naopak, aby všechna činnost směřovala k vytvoření podmínek k rychlému přenesení boje na území nepřítele.